

"Debat over landbouw is bij uitstek ethisch debat geworden"

6 NOVEMBER 2020

De laatste jaren vormt landbouw steeds meer het onderwerp van debat en dat debat is bij uitstek ethisch geworden. Dat concludeert de Duitse filosoof Christian Dürnberger. In zijn boek 'Ethiek voor de landbouw' beweert hij dat filosofisch denken landbouwers een voordeel kan opleveren. "Pas als je de spelregels en de woordenschat van de arena waarin je moet aantreden spreekt, maak je kans om je punt gemaakt te krijgen", vult Stef Aerts, die het boek vertaalde naar het Nederlands, aan.

Lees meer over: [imago](#) [dierenwelzijn](#) [milieu](#) [klimaat](#)

Landbouw is omstreken zoals nooit tevoren in de geschiedenis, zo steekt Dürnberger van wal. De debatten gaan onder meer om wreedheid tegenover dieren, milieuvervuiling, invloeden op de klimaatcrisis, glyphosaat, het gebruik van antibiotica, enz. Daar bovenop wordt er over de eigenlijke morele vraag gediscussieerd: Mogen we überhaupt dieren houden om ze te gebruiken en te slachten? Is het moreel te rechtvaardigen om dieren te eten? Of is dit immoreel?

De Duitser ziet dat niet alleen in de media en in de maatschappelijke debatten landbouwthema's het doel zijn van kritiek en controverse. "Ook heel lokaal leiden ze tot conflicten: waar nieuwe stallingen gepland worden, ontstaat een burgerinitiatief dat tegen de bouw protesteert. Buren protesteren ook tegen lawaai en geurhinder die landbouwactiviteiten met zich meebrengen", klinkt het. De discussie is vandaag heel anders dan enkele decennia geleden.

Dat komt volgens Dürnberger omdat er een aantal zaken zijn veranderd de afgelopen jaren. Zo is er vandaag meer dan genoeg voedsel, is er een toenemende vervreemding tussen de maatschappij en de landbouw, zijn er nieuwe problemen en nieuwe waarden die naar voor worden geschoven door de maatschappij, is de visie op dieren veranderd, maar ook is de landbouw anders geworden.

Maatschappelijke verwachtingen

"Wanneer je vaststelt dat landbouw maatschappelijk omstreken is, dan is de vervolgvraag duidelijk: wat verwachten mensen eigenlijk van de landbouw?", legt de auteur uit. Hij merkt op dat die maatschappelijke verwachtingen zeer divers zijn. "Ze zijn zowel gebaseerd op de vervulling van de basisbehoeften als op essentiële maatschappelijke waarden, maar ook op impliciete beelden en projecties."

**“ Wanneer de landbouw er niet in slaagt
genoeg voedsel te produceren, krijg je
geen diversificatie van de verwachtingen**

Christian Dürnberger - Auteur en filosoof

Er is volgens Dürnberger maar één reden waarom er zo'n veelvoud aan verwachtingen zijn: omdat landbouw een ongekend succesverhaal heeft geschreven. "Wanneer de landbouw er niet in slaagt genoeg voedsel te produceren, krijg je geen diversificatie van de verwachtingen. De landbouw heeft daarmee de opdracht vervuld die de maatschappij aan haar heeft gericht na de Tweede Wereldoorlog: nooit meer honger. Dat succesverhaal mogen landbouwers zich niet uit het hoofd laten praten", zo meent hij.

Tegelijk mag dit succes de sector niet doof maken voor nieuwe verwachtingen die aan de landbouw gericht worden.

"Landbouwers moeten een balans vinden tussen 'zich het eigen succesverhaal niet laten slecht praten' en 'open blijven voor nieuwe ideeën'", luidt het.

Christian Dürnberger ziet dat mensen de voorbije decennia drie morele concepten belangrijk vinden en dus verwachten ze ook dat de landbouw daar aandacht voor heeft. Het gaat om milieubescherming, de bescherming van het klimaat en dierenwelzijn. "Het komt er voor de landbouw op aan om zich bewust te zijn van deze morele waarden en ze ook op te pikken in de eigen communicatie."

Romantisering tegenover innovatie

Maar daar stopt het niet, meent de Duitse filosoof. "Het gaat niet alleen om basisbehoeftes en waarden, daarnaast spelen ook beeldtaal, ideeën en projecties een doorslaggevende rol. Het boerenleven is doorheen de geschiedenis steeds geassocieerd met het eenvoudige, oorspronkelijke en ware leven in en met de natuur", legt hij uit.

Die romantisering van de landbouw wordt vaak versterkt door idyllische beelden die bijvoorbeeld in reclame worden getoond.

"Technologie en innovatie in het productieproces zal je zelden of nooit zien", merkt Dürnberger op. "We moeten er ons bewust van zijn dat deze denkbeelden mee de maatschappelijk beoordeling van de landbouw bepalen."

“ We willen je met dit boek niet zeggen wat je moet denken, wel dat je moet denken

Christian Dürnberger - Auteur en filosoof

Geen oordelen

Om in debat te kunnen gaan, is het belangrijk dat landbouwers, en bij uitbreiding de brede landbouwsector, de maatschappelijke verwachtingen ten opzichte van hun beroep in hun volle diversiteit begrijpen, zo stelt de filosoof. Hij wijst erop dat het boek geen oordelen velt. "We willen je met dit boek ook niet zeggen wat je moet denken, wel dat je moet denken", aldus Dürnberger.

"Je kan het vervelend vinden dat je het antwoord op een vraag niet weet, maar met dit boek willen we duidelijk maken dat er nog een dieperliggend probleem is: als je de taal van de vraag niet spreekt, kan hem zeker niet beantwoorden", vult Stef Aerts aan. Hij hoopt dat dit boek de landbouwsector helpt om zich de spelregels en de woordenschat van de arena waarin het moet aantreden, eigen te maken zodat die er in de toekomst beter in slaagt om zijn punt gemaakt te krijgen.

Het boek 'Ethiek voor de landbouw. Het filosofische boerenjaar' is opgedeeld in 12 hoofdstukken die elk afzonderlijk te lezen zijn. Auteur Christian Dürnberger is doctor in de filosofie en master in de communicatiewetenschappen. Hij werkt al enkele jaren voor verschillende onderzoeksinstituten waar hij zich buigt over ethische vragen over landbouw. Stef Aerts die het boek bewerkte voor het Nederlandse taalgebied, is docent ethiek aan de Odisee Hogeschool in Sint-Niklaas.

Het boek is te koop via [Amazon](#).

VILT vzw

Koning Albert II Laan 35
1000 Brussel
Belgium

Contact

T • [02 552 81 91](tel:025528191)
M • info@vilt.be

Volg ons op:

[screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/](https://www.facebook.com/vilt.nieuws/)

[screenreader.visit us on our twitter page: https://twitter.com/vilt_nieuws](https://twitter.com/vilt_nieuws)

[screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/](https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/)